รายงานการวิจัย ว.PA

เรื่อง
การจัดการเรียนการสอนรูปแบบห้องเรียนอาชีพด้านวิชาชีพในโรงเรียนขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่อำเภอบางสะพาน

โดย

นางสาวเกษร สาระบูลย์

นางสาวนฤมล แย้มศรี

นายบุรินทร์ พุฒทอง

วิทยาลัยเทคนิคบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ปงบประมาณ 2568

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของโครงงาน

โครงการห้องเรียนอาชีพ จะเริ่มดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ซึ่งมี 2 รูปแบบ คือ 1.หลักสูตรอาชีพระยะสั้น เช่น ทำขนมเบเกอรี่ ทำแหนม ฯลฯ และ 2.จัดหลักสูตรวิชาชีพในรายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีการเรียนเก็บหน่วยกิตที่เป็นวิชาชีพสะสมเป็นธนาคารหน่วยกิต ผู้เรียนสามารถนำหน่วยกิตไปต่อยอดการเรียนต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพขั้นสูง (ปวส.) ได้ โดยที่ไม่ต้องไปลงเรียนในรายวิชานั้นซ้ำอีก ทั้งนี้ โครงการห้องเรียนอาชีพจะเป็นการจัดหลักสูตรวิชาชีพที่หลากหลายตามบริบทของโรงเรียน โดยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจะเรียนวิชาชีพเพื่อแสวงหาความถนัด ขณะที่ชั้น ม.ปลายจะเลือกเรียนวิชาชีพที่ตนเองอยากเป็นในอนาคต ซึ่งถือเป็นการเตรียมความพร้อมเด็กสู่เส้นทางอาชีพ

การจัดการเรียนการสอนด้านวิชาชีพในโรงเรียนขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่อำเภอบางสะพานเป็นส่วนสำคัญในระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือการประกอบอาชีพในอนาคต โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทที่มีโครงสร้างเศรษฐกิจพึ่งพิงเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมท้องถิ่น ซึ่งต้องการแรงงานที่มีทักษะเฉพาะทาง

ในอดีต การเรียนการสอนด้านวิชาชีพในโรงเรียนอาจมีการสอนเพียงบางสาขาหรือไม่ได้ครอบคลุมทักษะที่จำเป็นในโลกการทำงานจริง ทำให้การศึกษาด้านวิชาชีพในหลายๆ พื้นที่ยังขาดคุณภาพและไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ทำให้เกิดการขาดการพัฒนาในระดับทักษะวิชาชีพของนักเรียน โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลอย่างอำเภอบางสะพาน
รัฐบาลและหน่วยงานการศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการฝึกทักษะวิชาชีพเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนในแต่ละพื้นที่ จึงได้มีการสนับสนุนให้มีโครงการจัดการเรียนการสอนด้านวิชาชีพในโรงเรียนขั้นพื้นฐานที่ครอบคลุมความรู้และทักษะในสาขาวิชาชีพต่างๆ เช่น ช่างเทคนิค พาณิชยกรรม และการบริการ ซึ่งจำเป็นต้องมีการประเมินผลอย่างเป็นระบบเพื่อดูว่าผลการเรียนรู้ของนักเรียนและความสำเร็จของโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

การประเมินโครงการจัดการเรียนการสอนด้านวิชาชีพในโรงเรียนขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่อำเภอบางสะพานมีความสำคัญในหลายๆ ด้าน ทั้งในด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน การส่งเสริมทักษะที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคธุรกิจ และการกำหนดนโยบายการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การประเมินที่มีคุณภาพจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษาด้านวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของทั้งนักเรียนและสังคม

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงงาน

1.2.1 เพื่อประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนด้านวิชาชีพในโรงเรียนขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่อำเภอบางสะพาน

1.2.2 เพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงเนื้อหาการเรียนการสอนด้านวิชาชีพให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในพื้นที่ โดยเฉพาะในด้านทักษะที่จำเป็นในอุตสาหกรรมท้องถิ่น

1.2.3 เพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคตได้จริง โดยการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกทักษะ

1.3 ขอบเขตของโครงงาน

1.3.1 นักเรียนหลักสูตรหลักสูตรการจัดการเรียนการรูปแบบห้องเรียนอาชีพในโรงเรียนขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่อำเภอบางสะพาน

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.4.2 การส่งเสริมการเตรียมความพร้อมของนักเรียน

1.4.3 การพัฒนานโยบายการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

1.5 วิธีการดำเนินการ

1.5.1 กำหนดหัวข้อการวิจัย

1.5.2 กำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.5.3 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

1.5.4 เครื่องมือและการรวบรวมข้อมูล

1.5.5 การวิเคราะข้อมูล

1.5.6 สรุปผลการวิจัย

1.6 ระยะเวลา

ขั้นตอน	ระยะเวลา
๑.เสนอโครงการเข้าแผนประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๘	๑ ตุลาคม ๒๕๖๗
๒.ศึกษาทบทวนวรรณกรรม วารสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑-๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗
๓.ดำเนินการเขียนบทที่ ๑ บทนำ และบทที่ ๒ เอกสารที่เกี่ยวข้อง	๑-๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๗
๔.กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย บทที่ ๓	๑๕-๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๗
๕.ร่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑-๑๕ มกราคม ๒๕๖๘
๖.การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๕- ๒๐ มกราคม ๒๕๖๘
๗.ทดลองใช้ Try Out	๒๑ -๓๐ มกราคม ๒๕๖๘
๘.ปรับปรุง และนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง	กุมภาพันธ์ – มีนาคม ๒๕๖๘
๙.ผลการดำเนินงาน/สรุปผลการวิจัย บทที่ ๔-๕	เมษายน ๒๕๖๘
๑๐.รายงานผลการพัฒนา	พฤษภาคม-ตุลาคม ๒๕๖๘

1.7 นิยามศัพท์

1.7.1 ห้องเรียนอาชีพ: โครงการห้องเรียนอาชีพจะเป็นการจัดหลักสูตรวิชาชีพที่หลากหลายตามบริบทของโรงเรียน โดยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจะเรียนวิชาชีพเพื่อแสวงหาความถนัด ซึ่งถือเป็นการเตรียมความพร้อมเด็กสู่เส้นทางอาชีพ โดยมีการเรียนเก็บหน่วยกิตที่เป็นวิชาชีพสะสมเป็นธนาคารหน่วยกิต ผู้เรียนสามารถนำหน่วยกิตไปต่อยอดการเรียนต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ได้ โดยที่ไม่ต้องไปลงเรียนในรายวิชานั้นซ้ำอีก

บทที่ 2
เอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาอาชีพระยะสั้น

การศึกษาอาชีพระยะสั้นเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะและความสามารถในวิชาชีพที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือการประกอบอาชีพได้จริงในระยะเวลาอันสั้น โดยหลักสูตรอาชีพระยะสั้นจะประกอบด้วยทักษะทางด้านวิชาชีพที่เป็นที่ต้องการในตลาดแรงงาน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม หรือบริการ ตัวอย่างเช่น หลักสูตรการทำขนมเบเกอรี่ การทำแหนม หรือการประกอบอาชีพในด้านอื่นๆ ที่ใช้เวลาในการฝึกอบรมไม่ยาวนาน แต่สามารถให้ผลสำเร็จในการประกอบอาชีพได้ การศึกษาอาชีพระยะสั้นในปัจจุบันยังคงได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐและองค์กรต่างๆ เนื่องจากมีความสำคัญในการพัฒนาทักษะที่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างรวดเร็วและตรงจุด โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและต้องการบุคลากรที่มีทักษะเฉพาะทางในการประกอบอาชีพ

2.2 การศึกษาอาชีพระยะยาวและการเชื่อมโยงกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาอาชีพระยะยาวมีลักษณะที่คล้ายกับการศึกษาระดับปวช. และปวส. ที่เป็นการเรียนรู้ในด้านวิชาชีพที่มีการฝึกอบรมในระยะยาวมากขึ้น และสามารถพัฒนาความเชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ เช่น ช่างเทคนิค พาณิชยกรรม และการบริการ การศึกษาอาชีพระยะยาวจะเน้นการเรียนการสอนที่มีมาตรฐานสูง ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการนำทักษะที่เรียนรู้ไปใช้ในการทำงานจริง รวมทั้งการเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อในระดับสูง การเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาอาชีพระยะยาวจะช่วยให้นักเรียนสามารถเลือกเรียนในสาขาวิชาชีพที่ตนเองมีความสนใจและมีความถนัด อีกทั้งยังช่วยให้การเรียนรู้ในระดับขั้นพื้นฐานมีความเชื่อมโยงกับการเตรียมพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงานและสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

2.3 ความสำคัญของการประเมินคุณภาพการศึกษาอาชีพระยะสั้น

การประเมินคุณภาพการศึกษาทางวิชาชีพในโรงเรียนมีความสำคัญในการวัดผลการเรียนรู้ของนักเรียน และยังเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบว่าหลักสูตรและวิธีการสอนที่ใช้มีประสิทธิภาพหรือไม่ การประเมินที่มีคุณภาพจะช่วยให้สามารถระบุจุดอ่อนและจุดแข็งของการสอนและการจัดการเรียนการสอนได้ นอกจากนี้ยังช่วยในการปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และสามารถเพิ่มพูนทักษะที่จำเป็นให้แก่นักเรียนได้ตรงจุด การประเมินคุณภาพในโครงการห้องเรียนอาชีพในเขตพื้นที่อำเภอบางสะพาน จึงเป็นการสร้างความมั่นใจว่าเนื้อหาที่สอนสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้รับทักษะที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพจริงๆ

2.4 การพัฒนาและการปรับปรุงหลักสูตรวิชาชีพในโรงเรียน

การพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพในโรงเรียนเป็นกระบวนการที่ต้องพิจารณาความต้องการและความเหมาะสมของทักษะที่นักเรียนจะได้รับ โดยหลักสูตรจะต้องมีความยืดหยุ่นในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในตลาดแรงงานและสามารถเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะที่สามารถนำไปใช้ในการทำงานจริงได้ หลักสูตรวิชาชีพที่ดีจะต้องเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยเฉพาะในด้านอุตสาหกรรมท้องถิ่น และอาชีพที่มีความต้องการสูงในพื้นที่ การพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพยังต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคธุรกิจและชุมชนในการร่วมออกแบบหลักสูตรและการฝึกอบรม เพื่อให้แน่ใจว่าเนื้อหาของหลักสูตรนั้นสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างตรงจุด

2.5 แนวทางการวิจัยและการประเมินโครงการ

การวิจัยและการประเมินโครงการห้องเรียนอาชีพจะช่วยให้สามารถประเมินผลการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการใช้เครื่องมือที่เหมาะสมในการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ผลจากข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง การประเมินนี้จะทำให้เห็นถึงข้อดีข้อเสียของโครงการและเป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงการในอนาคต การวิจัยและการประเมินโครงการห้องเรียนอาชีพในเขตพื้นที่อำเภอบางสะพานจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาและปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในการพัฒนาทักษะอาชีพที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในพื้นที่

2.6 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

พรรณี เขาแก้ว (2565) การพัฒนารูปแบบบริหารการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นแบบบูรณาการกับงานอาชีพโดยใช้หลักการบริหารคุณภาพโดยรวม (TQM) บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนารูปแบบบริหารการ ฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นแบบบูรณาการกับงานอาชีพโดยใช้หลักการบริหารคุณภาพโดยรวม (TQM)และ 2) พัฒนาและประเมินรูปแบบบริหารการฝึกอบรม หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 81 คน และวิทยากรของสถานศึกษา จำนวน 162 คน จากวิทยาลัยสารพัดช่าง วิทยาลัยเกษตรและ เทคโนโลยีและ วิทยาลัยประมงการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลโดย ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index (PNImodified) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารมีความต้องการในการพัฒนาความรู้และทักษะบริหารการฝึกอบรม ในภาพรวมอยู่ใน ระดับมากโดยนำมาจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นตามค่า PNIModified จากมากไปหาน้อย ดังนี้ การ ออกแบบหลักสูตร (0.89) การนำหลักสูตรไปใช้จริง (0.78) การประเมินผล (0.55) การศึกษาความต้องการจำเป็น (0.36) และการติดตามผล (0.34) ส่วนวิทยากรมีความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก นำมาจัดลำดับ ความสำคัญ ของความต้องการจำเป็นตามค่า PNIModified จากมากไปหาน้อย ดังนี้ การออกแบบหลักสูตร (1.46) การนำหลักสูตรไปใช้จริง (1.17) การศึกษาความต้องการจำเป็น (0.84) การประเมินผล (0.82) และการติดตามผล (0.73 2) การประเมินรูปแบบบริหารการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพ ระยะสั้น พบว่า มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุดซึ่งในด้านการนำรูปแบบฯไปใช้มีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านแนวคิดหรือหลักการ ของรูปแบบฯ และด้านองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย

มณู ดีตรุษ (2565) การประเมินโครงการจัดการเรียนรู้หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นในห้องเรียนอาชีพ สู่การศึกษา 4.0 การประเมินโครงการไม่ใช่เป็นการมุ่งตรวจสอบหรือจับผิดการทางาน หรือการดำเนินงาน โครงการใดโครงการหนึ่ง แต่การประเมินจะช่วยทาให้ข้อมูล (data) ที่มีอยู่ให้กลายเป็นสารสนเทศ (information) ที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจแก่ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาโครงการ ขยายหรือยกเลิกโครงการ ดังนั้นการดาเนินงานในแต่ละโครงการจึงจาเป็นต้องอาศัย สารสนเทศจากการประเมินเป็นข้อมูลสำคัญตลอดระยะเวลาในการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศ ดังกล่าว เพื่อการตัดสินใจเลือกทางเลือกในการพัฒนาโครงการจัดการเรียนรู้หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นในห้องเรียนอาชีพ สู่การศึกษา 4.0 ของวิทยาลัยการอาชีพด่านซ้าย จังหวัดเลย ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โครงการนี้จึงสมควรได้รับการประเมินโครงการ เพื่อนำข้อมูลที่ได้เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาหรือปรับปรุง ผลการประเมินโครงการที่ได้จะเป็นข้อมูลสำคัญ เพื่อพิจารณาถึงส่วนดี ส่วนบกพร่องและส่วนที่ควรปรับปรุงแก้ไขของการจัดการจัดการเรียนรู้หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นในห้องเรียนอาชีพให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น และรายละเอียดของการประเมินทีได้จากการประเมินโครงการนี้สามารถใช้เป็นแนวทางให้ผู้รับผิดชอบได้ตัดสินใจในการปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง

พรทิพย์ มีสัตย์ (2561) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินประสิทธิผลและประสิทธิภาพการฝึกอาชีพระยะสั้น ศึกษาเฉพาะกรณีวิทยาลัยสารพัดช่าง มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และประเมิน ประสิทธิผลและประสิทธิภาพการฝึกอาชีพระยะสั้นของหน่วยงานจัดฝึกอาชีพระยะสั้นของรัฐ ในแง่ ของความสำเร็จของการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการจัดฝึกอาชีพระยะสั้น และการพิจารณาเปรียบเทียบค่าใช้จ่าย อัตราประสิทธิภาพในการจัดการฝึกอาชีพระหว่างวิทยาลัยสารพัดช่าง แต่ละแห่ง รวมทั้งเสนอข้อพิจารณาปรับปรุงการฝึกอาชีพระยะสั้น ผลการวิจัยพบว่า วิทยาลัยสารพัดช่างส่วนใหญ่จัดการฝึกอาชีพได้อย่างมีประสิทธิผล คือ อัตราการว่างงานของผู้สำเร็จการฝึกที่ติดตามได้นี้อยู่ในระดับที่ไม่สูงเกินไป และมีแนวโน้มลดลง ผู้สำเร็จการฝึกส่วนใหญ่มีงานทำตรงตามสาขาวิชาที่ได้รับการฝึกถึง 2 ใน 3 ของผู้เข้ารับการฝึกที่ ติดตามได้ และผู้เข้ารับการฝึกสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้มากกว่า 75% ในอัตราที่ เพิ่มขึ้นทุกปี

ฉันทนา บุญจริง (2560) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาตามหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาตามหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร

117 สถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก จำนวนทั้งสิ้น 149 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการวางแผนการจัดการศึกษา หลักสูตรระยะสั้น รองลงมาคือ ด้านการประเมินผลการใช้หลักสูตรระยะสั้น และด้านการปรับปรุง หลักสูตรระยะสั้น 2. ผลการศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการวางแผน การจัดการศึกษาหลักสูตร ระยะสั้น รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงานจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น และด้านการประเมินผล การใช้หลักสูตรระยะสั้นและด้านการปรับปรุงหลักสูตรระยะสั้น

เรืองชัย ทรัพย์นิรันดร์ (2560) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประสิทธิผลของ การฝึกอาชีพระยะสั้น สำหรับประชาชนของโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินประสิทธิผลของการฝึกอาชีพระยะสั้นของโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อประสิทธิผลของการฝึกอาชีพระยะสั้นของโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร และเพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการฝึกอาชีพระยะสั้นของโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร ดำเนินวิจัยโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียน ฝึกอาชีพทั้ง 10 แห่ง มีกลุ่มตัวอย่าง 120 คน และโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอาชีพระยะสั้น ผลการวิจัยพบว่า การฝึกอาชีพมีประสิทธิผลต่อผู้รับการฝึกอาชีพ กล่าวคือ มีการพัฒนา คุณลักษณะของตนเอง มีความก้าวหน้าในหน้าที่การท างาน มีการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ต่อสังคม และ หน่วยงานและการบริหารจัดการฝึกอาชีพของโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานครในด้านสถาบัน ด้านบุคลากร และด้านวัสดุอุปกรณ์ มีผลต่อประสิทธิผลในการฝึกอาชีพระยะสั้น ผู้วิจัยเสนอแนะว่ารัฐ ควรจัดอบรมหลักสูตรอาชีพระยะสั้น เน้นหลักสูตรอาชีพสำคัญ และหลักสูตรอาชีพด้านบริหาร จัดการและบริการ ทุกภาคส่วนยึดถือมาตรฐานแรงงานฝีมือเดียวกัน ทดสอบมาตรฐานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสามารถปฏิบัติงาน ได้อย่างมีสมรรถนะ มีประกาศนียบัตรรองรับให้ และ โรงเรียนฝึกอาชีพ กรุงเทพมหานครควรปรับเพื่อ รองรับ “ประเทศไทย 4.0”โดยเฉพาะด้านดิจิทัล เพื่อให้ผู้ฝึกอาชีพ นำไปประกอบอาชีพ และติดตามความก้าวหน้าได้ทันเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

2.7 กรอบแนวคิด

ในการศึกษา การประเมินจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้รูปแบบการประเมิน 4 ด้าน ตามแบบจำลองซิป (CIPP Model) ของแดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม (Daniel L.Stufflebeam) ในการประเมินโครงการจัดการเรียนรู้หลักสูตรห้องเรียน เพราะเป็นรูปแบบการประเมินที่ให้ความสนใจต่อการจัดโครงการ รูปแบบการประเมินซิปช่วยในการหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจของผู้บริหารในการดำเนินโครงการ เพราะเป็นการประเมินอย่างมีระบบแบบแผนที่ชัดเจน และสามารถนำไปใช้ในการประเมินโครงการต่างๆ และรูปแบบการประเมินซิปให้ความต่อเนื่องในการเก็บข้อมูลและทางเลือกที่เป็นประโยชน์ ข้อมูลการตัดสินใจ สรุปข้อเสนอแนะในการปรับปรุง โดยมีรูปแบบการประเมิน ดังนี้

1 การประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (context evaluation : C) เป็นการประเมินให้ได้ข้อมูลสำคัญ เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ เป็นการตรวจสอบว่าโครงการที่จะทำสนองปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริงหรือไม่ วัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายขององค์การหรือไม่ เป็นโครงการที่มีความเป็นไปได้ในแง่ของโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ หรือไม่ เป็นต้น

การประเมินสภาวะแวดล้อมจะช่วยในการตัดสินเกี่ยวกับเรื่องใด โครงการควรจะทำในสภาพแวดล้อมใด ต้องการจะบรรลุเป้าหมายอะไร หรือต้องการบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะอะไร เป็นต้น

2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อน (input evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เวลา รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการดำเนินงาน เป็นต้น

การประเมินผลแบบนี้จะทำโดยใช้เอกสารหรืองานวิจัยที่มีผู้ทำไว้แล้ว หรือใช้วิธีการวิจัยนำร่องเชิงทดลอง (pilot experimental project) ตลอดจนอาจให้ผู้เชี่ยวชาญมาทำงานให้ อย่างไรก็ตาม การประเมินผลนี้จะต้องสำรวจสิ่งที่มีอยู่เดิมก่อนว่ามีอะไรบ้าง และตัดสินใจว่าจะใช้วิธีการใด ใช้แผนการดำเนินงานแบบไหน และต้องใช้ทรัพยากรจากภายนอก หรือไม่

3 การประเมินกระบวนการ (process evaluation : P) เป็นการประเมินระหว่างการดำเนินงานโครงการจัดการเรียนรู้หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นในห้องเรียนอาชีพ เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน การประเมินกระบวนการนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการค้นหาจุดเด่น หรือจุดแข็ง (strengths) และจุดด้อย (weakness) ของนโยบาย/แผนงาน/โครงการ ที่ไม่สามารถศึกษาได้ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว